

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א'תס

עש"ק פ' במדבר [באה"ק: נשא] ה'תשפ"ב

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ומאה ועשרים שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

ובמיוחד בפעולות שיעורי לימוד הדת
חינוך ילדי ישראל וקעמפ גן ישראל
עסק רבות במבצעי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ובהקמת וביסוס הרבה מוסדות חב"ד
ובהבאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו
אוהב ואהוב
ורבים השיב מעון
העמיד דור ישרים יבורך
שלוחי וחסידיו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
נפטר ביום ראשון לסדר בהעלותך את הנרות
עשירי לחודש סיון ה'תשס"ז
ת' נ' צ' ב' ה'

הרב החסיד אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ באמונה
הת' מוה"ר אברהם
ב"ר יצחק אייזיק הלוי ז"ל
לויטנסקי

מבחרי תלמידי ישיבת תורת ליובאוויטש
מקושר בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ושלוחו במשך ארבעים שנה
רב ומשפיע לאנ"ש ושלוחים בקצוי תבל
מילא שליחותו בשמחה ובאהבת ישראל חסידותי
מתוך מסירת נפש
בבית חב"ד שמחה מניקא

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

3

גיל הגיוס של החיילים ב"צבאות השם" / משיחת ש"פ במדבר התשמי"ז

8 זמן הגאולה

8

לא רוצים להיות "במדבר" / הזמן הנוכחי ופרשת השבוע באור הגאולה

10 ניצוצות של משיח

10

ה"סוסים" לא ישנו את המציאות / פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

13 יילחום מלחמת ה' - וינצח

13

מה פועלים הדיבורים? / שיחות בעניני שלימות העם והארץ

14 כתב יד קודש

14

העילוי המיוחד שנתחדש בר"ח סיון / הגהת כ"ק אר"ש בשיחת ב' דחה"ש התשמי"ז

1) נוסף ³⁷גם ש'אהבת לרעך כמוך' (קדושים יט, יח) הוא 'כפל גדול בתורה' (ח"כ ומרשי עמ"ט) ומבטל

סיבת הגלות (ראה יומא ט, ב. ועוד) וכו' בכל ימי השנה.

2) יתרו יט, א-ב. 3) שבת פו, ב. מכילתא ומרשי עמ"ט.

4) פרשי עמ"ט, ובמכילתא (ותיב"ע) שם בשינוי לשון (גמ' בלקו"ש חכ"א ע' וסו ואילך. 108 ואילך).

6) שהיתה כבר בתחלת הבריאה, כמאחז"ל (שבת פח, א. פרשי בראשית א, לא) 'יום הששי כו' התנה

הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים כו"ו, ויתירה מו: חולטת

זו (ליתן תורה לישראל) היתה כבר לפני הבריאה, כמאחז"ל (פרשי ר"פ בראשית) 'בראשית כו' בשביל

התורה שנקראת ראשית כו' ובשביל ישראל שנקראו ראשית כו"ו, כלומר, שכל הבריאה היא בשביל תורה

וישראל יחד (ולא בשביל תורה כפ"ע וישראל בפ"ע). כמובן מזה שב' הענינים ('בשביל התורה', 'בשביל

ישראל') באים בירושלמי (ב' ראשית', 'ב' ראשית'). כידוע שב' פירושים בתיבה אחת שייכים ³⁷ול"ז (ראה לקו"ש ח"ג ע' 782, ובכ"מ).

6) דק"ד פ"ט, ט. דרך ארץ ווסא פרק השלוש, וראה תנחומא (באבער) יתרו ט.

7) כלומר, הזמן שהחלטה הקב"ה (ליתן תורה לישראל) בתחלה ולפני הבריאה בזו לידו פועל.

8) ואף שמוכרח לומר שגם המחלוקת בכל המסעות והחגיגות היתה מחלוקת "לשם שמים" (וראה לקו"ש חכ"א

ע' 109 בביאור דעת המכילתא (עה"פ יתרו יט, ב), שהמחלוקת לא היתה כמשוטה, כ"א חילוקי דיעות

מצד אין דיעותיהן שוות כו', עיי"ש), כי "ע"פ ה' יחזו וע"פ ה' יסערו" (בהעלותך ט, כ. שם, כג), מ"מ,

בר"ח סיון, נתחדש ענין נעלה יותר, שלא היתה שום מחלוקת, גם לא לש"ש, כ"א אהבת ישראל ("כאיש

אחד", אחדות במועל, בחיוביות), ויתירה מו: - אחדות ישראל ("בלב אחד", אחדות גם בענימיות הלב).

ו"ל שזהו ע"ד העילוי ד'הוי' (ש"א פו, יח) עמו שהלכה כמותו" (סנהדרין צג, ב. וראה מאמר אדה"ו

הקצרים ע' שכו ואילך, אזה"ת יתרו ע' תמצ ואילך, ג"ך כרך ב ע' תחקטא ואילך, לקו"ש חס"ו ע' 233.

וש"נ) לגבי אלו ואלו דברי על קרבן היום (עירובין יג, ב. וש"נ) במחלוקת לש"ש, שחרי גם מחלוקת לש"ש ³⁷(או מחלוקת שמאי והלל (אבות)), גותן-סו"ס-אפשרות לפרש ליתיה בלתי רב, שכן גם במחלוקת מצ"ע אינה

דבר טוב, (ראה) בנוגע למחלוקת שמאי והלל, מחלוקת-לש"ש-שהיא כיום שכירת הלוחות), משא"כ מצ"ע,

והוי' עמו שהלכה כמותו" - שהלכה היא רק באופן אחד.

9) ולהעיר מתור"א (סו.ג, קט, ג), שבר"ח סיון, יום ג' בשבוע חו' (משבע שבתות), "כאלו כבר נכנסה

כל השבוע כו"ו.

העילוי המיוחד שנתחדש בראש חודש סיון

בקשר עם ההכנה לקבלת התורה וענין אחדות ואהבת ישראל, מובא בזה צילום נדיר (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על הערות לשיחות יום ב' דחג השבועות ה'תשמ"ו בהם דובר רבות בענין האחדות

(נדפסו בלקוטי שיחות חכ"ח ע' 241 ואילך)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

בתחילת הערה 1 מחק כ"ק אד"ש תיבת "לזה" וכתב: ע"ז.

בסוף הערה 5 תיקן כ"ק אד"ש: באים ב(פירוש)תיבה אחת. אח"כ הוסיף: כידוע שב' פירושים בתיבה אחת שייך זל"ז – ועד שמתאחדים, כהלימוד ב"שעטנז".

בסוף הערה 7 תיקן כ"ק אד"ש: בתחלת ולפני הבריאה תבוא לידי פועל.

בסוף הערה 8 תיקן והוסיף כ"ק אד"ש: לגבי "אלו ואלו דברי אלקים חיים" במחלוקת לש"ש, שהרי ממחלוקת לש"ש (זו מחלוקת שמאי והלל) יכולה להיות בתלמידים שלא שימשו כל צרכם, משא"כ כש"והוי' עמו שהלכה כמותו" – שהלכה היא רק באופן אחד.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסת, ה'תשע"א

יה"ר שתכף ומיד יקויים היעוד 'הקיצו ורננו שוכני עפר' והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

גיל הגיוס של החיילים ב"צבאות השם"

במלחמה יש צורך באנשים "מבן עשרים שנה ומעלה", וכשיטא שאי-אפשר לקחת ילדים קטנים למלחמה, ועד"ז במלחמה הרוחנית דכיבוש העולם ● משא"כ בימינו אלו, בעמדנו לפני הגאולה העתידה - הרי נכללים בזה (גם) ילדי ישראל הקטנים - שהרי "לגיון של מלך" נמנה "מבן חודש ומעלה" ● ואדרבה: בנוגע לקירוב הגאולה - שזוהי התכלית והמטרה של "צבאות השם", שה"סיסמה" שלהם היא "ווי וואנט משיח נאו" - מודגש יותר חלקם של הילדים הקטנים, מכיון שענינו של משיח צדקנו מודגש אצלם עד כדי כך שנקראים בשם "משיחיי" ● משיחת ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון ה'תשמ"ו - מוגה

התורה לישראל".

כלומר, גם לאחר ההכנה של ישראל בימים שבין ר"ח לששה בסיון (כנ"ל*) – לא הסתפק" הקב"ה בכך, אלא ביקש מישראל "ערבים" שיבטיחו שמירת וקיום התורה ע"י ישראל, וכאשר הציעו ישראל כמה "ערבים" – לא קיבל הקב"ה שום "ערבות" עד שאמרו "בנינו יהיו ערבים שלנו" ו"על ידיהם" ובזכותם נתן הקב"ה את התורה לישראל⁵.

ומזה מובן גם בנוגע להכנה ל"זמן מתן תורתנו" בכל שנה ושנה – שיש צורך גם ב"ערבות" על שמירת וקיום התורה, ו"ערבות" שמקבל הקב"ה היא, כאמור, "בנינו יהיו ערבים שלנו", ילדי ישראל הקטנים שעדיין לא נתחייבו במצוות (שהרי אלו שכבר

א. בין הענינים העיקריים המודגשים בהכנה למתן-תורה הוא – חלקם המיוחד של ילדי ישראל:

איתא במדרש¹ "בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה אמר להם (הקב"ה) . . הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם, אמרו אבותינו עורבים אותנו כו', נביאינו ערבין לנו כו' (ולא קיבלם הקב"ה), אמרו הרי בנינו עורבים אותנו, אמר הקב"ה הא ודאי ערבים טובים, על ידיהם אתננה לכם, הה"ד² מפי עוללים ויונקים יסדת עוז, ואין עוז אלא תורה, שנאמר³ ה' עוז לעמו יתן". וכן איתא עוד במדרש⁴ בסגנון דומה "אמרו לו בנינו יהיו ערבים שלנו, מיד קבלן הקב"ה, ונתן את

(1) שהש"ר פ"א, ד (א).

(2) תהלים ת, ג.

(3) שם כט, יא.

(4) תנחומא ויגש ב.

(5) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 572 ואילך.

(* ס"א בהשיחה (התועודיות תשמ"ו ח"ג ע' 406).

מה פועלים הדיבורים?

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. כמדובר כמה פעמים, שאף-על-פי שלכאורה רואים שהמחאות אינן מועילות, וא"כ מה תועיל עוד מחאה ועוד דיבור וכו'? ואדרבה: מכיון שזה לא יועיל, הרי זה ענין של דברים בטלים, חס ושלום, מכיון שהדברים אינם משיגים את תכליתם וכוונתם, ועל-אחת-כמה- וכמה כאשר יכולים לדבר בזמן זה דברי תורה והתעוררות ביראת-שמים וכיוצא-בזה - שעפ"ז לכאורה הדיבור בזה הוא גם ענין של היפך התועלת וכיוצא-בזה?

אבל אין כל ברירה אחרת, שבאמת כך הוא על-פי ציווי התורה, שה"מחאה" וה"תועלת" הם שני ענינים שונים: הענין של "הוכח תוכיח" הוא ציווי המוטל עליו; באם הוא יצליח בזה לאחר ההוכחה או לא - זה תלוי בהקב"ה, אבל מוטל עליו הציווי של "הוכח תוכיח".

ויתירה מזו, ע"פ מדרשי חז"ל בתושב"ע פ' - "הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים": אף-על-פי ששנדמה לו שעל-אתר לא פעל כלום - ויתכן שלא רק שנדמה לו כך, אלא זוהי האמת - שבמעשה בפועל הוא לא פעל כלום - אעפ"כ, מצווה הוא להכיח "אפילו מאה פעמים".

ואין הלכה יוצאת מידי פשוטה: אע"פ שכבר דיברו **תשעים ותשע** פעמים, והמצב נשאר כמקודם (שלכן עדיין שייך ציווי "הוכח תוכיח") - מוטל עליו הציווי "אפילו מאה פעמים!" ובנוסף לכל זה, כשירצו - יבחינו שהענינים הם במעמד ומצב כזה, שאילו לא היתה ההוכחה - מי יודע לאן היו מגיעים, רחמנא-ליצלן, אם לא היו מדברים תשעים ותשע פעמים עד עכשיו!

וכפי שראו זאת בכמה ענינים בפועל (כפי שאחר-כך התברר), שלמרות שבשעת הדיבור לא ראו בעיני בשר מה פעלו עי"ז, אבל לאחר זמן התברר שהיתה תוצאה **בשעת מעשה** (עכ"פ "עיכוב", שלא ילך בכיוון הפכי מ"חיל אל חיל"), עד שבמשך הזמן **התחשבו** בזה וכו'.

גם, סוף-כל-סוף, כיון שישנו הפס"ד ב"תורת חיים" ש"כל ישראל בחזקת כשרות הם" - והרי לא מדברים כאן על חוות-דעת פרטית, אלא חוזרים על ענין שנאמר בתורה - יתכן שכשיזכירו על כך, זה יפעל את פעולתו למעלה, עד שזה יפעל גם פעולה למטה, ובלשון המשנה ש"המעשה הוא העיקר" - שיהיה שינוי במעשה בפועל.

(משיחת מוצאי ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר **צבי הירש** ע"ה **סטראל** - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בנאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה, **שתקבלו התורה עליו**, והיא הזכות העומדת לישראל¹¹ - נמצא, שבנוגע ל**מתן-תורה** מודגש ביותר הענין ד"**צבאות ה"**.

ואף שהשם והתואר "צבאות ה" קאי על כל אחד ואחת מישראל, "הקטנים עם הגדולים"¹², כל בנ"י שיצאו ממצרים - ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע ל**ילדי ישראל**¹³, ובמיוחד בנוגע ל**מתן-תורה** (התכלית והמטרה דיצ"מ), אשר, ה"ערבות" שלהם, "בנינו יהיו ערבים שלנו", היא היא זו שהביאה בפועל נתינת התורה, "על ידיהם אתננה לכם", **מיד** קבלן הקב"ה, ונתן את התורה לישראל.

ד. ויש לקשר את הענין ד"**צבאות-השם**" גם עם פרשת השבוע - פ' במדבר, ובפרט אשר "לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת"¹⁴:

התחלת ו"ראש" פ' במדבר היא - **מנין בנ"י**, ענין עיקרי לא רק בפרשה זו, אלא בכל הספר כולו, שהרי ספר במדבר נקרא "חומש הפקודים"¹⁵, על שם מנין בנ"י שבהתחלת הספר (ולאח"כ - בפ' פנחס).

והרי מנין בנ"י הוא - **כל יוצא צבא בישראל**. **לצבאותם**¹⁶, כלומר, ענין של **"צבא"**, ומכיון שמדובר אודות הצבא **דבנ"י** - הרי זה **"צבאות ה"**.

אמנם, ענין זה הוא, לכאורה, ראי' לסתור, שהרי **"כל יוצא צבא בישראל"** הוא "מבן עשרים עשנה ומעלה"¹⁶, "מגיד שאין יוצא

(11) פרש"י עה"פ. וראה שמו"ד פ"ג, ד.

(12) ל' הכתוב - תהלים קטו, יג.

(13) להעיר מסוטה יא, ב, שהגאולה ממצרים היתה "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור" - שהעמידו בנים וננות בישראל, "צבאות ה", אשר "הם הכירוהו תחלה".

(14) טושו"ע א"ח הל' ר"ח סתכ"ח ס"ד. רמב"ם שם פ"ג ה"ב.

(15) יומא סח, ב (במשנה) ובפרש"י.

(16) פרשתנו א, ג.

נתחייבו במצוות זקוקים בעצמם ל"ערבות"), כלומר, **ילדים** לפני בר-מצוה, וכן **ילדות** לפני בת-מצוה - שהרי גם **נשי ישראל** ניתנה התורה, ואדרבה: "כה תאמר לבית יעקב"⁶, "אלו הנשים"⁷, **ואח"כ** "ותגיד לבני ישראל", אלו האנשים, היינו, שבציווי הקב"ה אודות ההכנה למ"ת קדמו נשים לאנשים⁸.

ב. עפ"ז מובן שבימי ההכנה למ"ת צריכה להיות הדגשה מיוחדת בנוגע לפעולה והתעסקות עם ילדים וילדות לפני בר-מצוה ובת-מצוה.

כלומר, נוסף על הפעולה וההתעסקות עם ילדי ישראל הקטנים במשך כל השנה כולה,

- ובפרט בשנים האחרונות שמרבים לעורר אודות (ציווי והוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ע"ד) הפעולה עם ילדי ישראל (אם כי בסגנון חדש) במסגרת של איגוד מיוחד ששמו **"צבאות השם"** -

יש צורך להוסיף בפעולות אלו **ביתר שאת וביתר עוז** - במיוחד - בקשר ובשייכות עם ההכנה למ"ת, מכיון שזוהי ה"ערבות" שעל ידה נותן הקב"ה תורה (כל) ישראל.

ג. ולהעיר, שגם בשמו של האיגוד - **"צבאות-השם"** - מודגש הקשר והשייכות לכללות הענין דמתן-תורה:

הפעם הראשונה שאז נקראו ישראל בשם **"צבאות ה"** היא - בצאתם ממצרים - "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל **צבאות ה'** מארץ מצרים"⁹.

ומכיון שהתכלית והמטרה דיצ"מ היא - **"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"**¹⁰, "כשתוציאם

(6) יתרו שם, ג.

(7) מכילתא ופרש"י עה"פ.

(8) ראה לקו"ד ח"ג תקעא, ב ואילך.

(9) בא יב, מא.

(10) שמות ג, יב.

בית אלופו של הדור

ויה"ר שמההליכה להקהיל קהילות בבתי-כנסיות ובתי-מדרשות באופן ד"הווי רץ למצוה" – נלך ונרוץ לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד.

ויתירה מזה – שאין צורך לרוץ אפילו בדרך קצרה, כיון שמשיח צדקנו בא תיכף ומיד לבית-הכנסת ובית-המדרש זה, בית תורה תפלה ומעשים טובים של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (שהרי "קדושה לא זזה ממקומה"), אלופו של הדור, אשר, על ידו נעשה ההמשכה והגילוי דאלופו של עולם ב"גולה", שע"ז נעשה מ"גולה" "גאולה".

(משיחת ש"פ במדבר, ב' סיון ה'תש"נ - בלתי מוגה)

להפוך את כיוון הרוח...

כאשר יוצאים החוצה – רואים שבית המקדש לא נראה עדיין, הרחוב "מזדעזע" ("שאַקלט זיך") ובחוץ נושבות רוחות שלא תמיד מבורכות...

ובזה ניתנת האפשרות ליהודי, שיוכל להראות מיד מהו יהודי – שכאשר נושבת רוח, הוא פועל שרוח זו תנשוב את ה"ענני שמיא", כדי שיהודי יוכל להגיע עם ה"ענני שמיא" הכי מהר לגאולה האמיתית והשלימה!

(תרגום חפשי משיחת ר"ח סיון ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

אין לחשוב מי אני ומה אני

[. .] אין לו ליהודי לחשוב מי אני ומה אני, ומה כבר אוכל לפעול ע"י מעשה אחד של צדקה או תורה או תפלה, כאשר המדובר על הצלת העולם הגדול כולו, המכיל ביליוני בני אדם, וחיות וצומח ודומם –

כי כך פוסק הרמב"ם, שהאדם צריך לעשות את המאמץ המירבי כדי שיוכל לעשות מעשה אחד בלבד לטובה, משום שמעשה זה, אומרת תורת אמת, ויהודי מאמין בזה באמונה שלימה, או אפילו מחשבה טובה אחת, יכולים להכריע את הכף לטובה, ולהביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן של "נאו", עכשיו, ברגע זה ממש!

(משיחת כ"ג אייר, לנשי ובנות חב"ד, ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

המקדש²⁵.

משא"כ בימינו אלו, בעמדנו לפני הגאולה העתידה – הרי מקרא מלא דבר הכתוב²⁶ "בשובה ונחת תושעון", היינו, שסוף סוף ועיקר לא יהי' ענין של מלחמה, ולא תהי' התנגדות מצדם של אוה"ע, **ואדרבה**: "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה". . . כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה"²⁷,

והצורך ב"צבאות ה'" הוא בנוגע למלחמה **רוחנית**, וגוי קדוש מעלה בקודש – למעלה מזה – ע"ד ובדוגמת שבט לוי²⁸, "לגיון של מלך"²⁹, כלומר, צבא שכל ענינו אינו אלא להוסיף כבוד ויקר למלך (ע"ד מש"נ "ושמרו הלוים את משמרת משכן העדות"³⁰, "שומרי משמרת הקודש"³¹),

ומכיון שכן, נכללים בזה (גם) ילדי ישראל הקטנים – שהרי "לגיון של מלך" נמנה **מבן חודש ומעלה**³², "משיצא מכלל נפלים הוא

בצבא פחות מבן עשרים"¹⁷, היינו, שלא מדובר כאן אודות קטנים, ואפילו לא גדולים בגדלות דבר-מצוה לחוד, כי אם "בן עשרים שנה", שלימות הגדלות, כידוע בביאור הענין ד"למכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה"¹⁸, ומהי השייכות ל"צבאות-השם" דענינו, ילדים וילדות שלפני בר-מצוה ובת-מצוה!?

והביאור בזה – בפשטות:

בצאתם ממצרים, הי' צורך **במלחמה כפשוטה** – הן בכניסתם לארץ, והן לפני הכניסה לארץ, ומתחיל תיכף ליציאתם ממצרים ("צא הלחם בעמלך גו' לפי חרב"¹⁹) ועד לסוף שנת הארבעים ("וילחם בישראל ויכהו ישראל לפי חרב"²⁰) (אם כי גם מלחמות אלו היו באופן נסי שלמעלה מהטבע), ובנוגע למלחמה – יש צורך באנשים נושאי כלי זין וכו', "מבן עשרים שנה ומעלה", ופשיטא שאי-אפשר לקחת **ילדים קטנים** למלחמה,

ועד"ז במלחמה הרוחנית דכיבוש העולם – "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה"²¹ – שעיקרה היא "מבן עשרים שנה ומעלה"²², "בן עשרים לרדוף"²³, משא"כ ילדים קטנים – ענינים **להתחנך** בתומ"צ, אבל לאידך, הבל פיהם ודיבורם ה"ז "הבל שאין בו חטא"²⁴, ועל ידו "העולם מתקיים"²⁴, ועד כדי כך, ש"אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית

(17) פרש"י עה"פ.

(18) ב"ב קנו, א. וראה לקו"ת פרשתנו ב, רע"א. ובכ"מ.

(19) בשלח יז, ט-יג.

(20) חוקת כא, כג-כד.

(21) בראשית א, כח. ולהעיר ממרז"ל דאדם וחווה כבני **עשרים** נבראו (ב"ר פי"ד, ז).

(22) שב"ד של מעלה אין קונסים אלא מבן עשרים שנה ומעלה (במדב"ר פי"ח, ד. הוא בפרש"י עה"ת קרח טז, כז. וראה שבת פט, ב. ירושלמי בכורים פ"ב ה"א. ועוד).

(23) אבות ספ"ה. ובמפרשים שם.

(24) שבת קיט, סע"ב. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ג.

(25) שבת שם. רמב"ם ה"ל ת"ת פ"ב ה"ב. ה"ל ביהב"ח פ"א ה"ב.

(26) ישע"ל ל, טו. וראה אוה"ת בא ס"ע שה ואילך. המשך וככה תרל"ז בסופו.

(27) שם סו, כ.

(28) ראה רמב"ם סוף ה"ל שמיטה ויובל: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש וכו'".

(29) פרש"י פרשתנו שם, מט.

(30) פרשתנו שם, נג.

(31) שם ג, כח. – וראה רמב"ם ה"ל ביהב"ח רפ"ח: "שמירת המקדש כו' אין שם פחד כו' אלא כבוד לו".

(32) שם, טו. ולהעיר מפרש"י: "למוד אותו השבט להיות נמנה מן הבטן, שנאמר (פנחס כו, נט) אשר ילדה אותה ללוי במצרים, עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה, ונמנית בשבעים נפש, שכשאתה מונה חשבונו לא תמצאם אלא שבעים חסר אחד, והיא (יוכבד) השלימה את המנין". ועפ"ז, שייך הדבר (לא רק ל"כל זכר", אלא) גם לילדות והכי קטנות – כשם שיוכבד השלימה את המנין דשבעים נפש, ועוד לפני חודש ימים (שלא בא אלא בכדי להבטיח שלא יחסר המנין אפילו אחד, כי כאו"א "יצא מכלל נפלים"), כ"א "מן הבטן".

נמנה לקרות שומר משמרת הקודש³³ (אלא, שבנוגע לפעולה ביהדות ותומצ"ד צבאות-השם – ממתנינים עד שייגיעו לחינוך ולהבנה כו³⁴, אבל "מבן חודש ומעלה" נמנים ב"צבאות-השם").

ואדרבה: בנוגע לקירוב הגאולה – שזוהי התכלית והמטרה של "צבאות-השם", שה"סיסמה" שלהם היא "זוי וואַנט משיח נאו", אנו חפצים משיח עכשיו – מודגש יותר חלקם של הילדים הקטנים, מכיון שענינו של משיח צדקנו מודגש אצלם עד כדי כך שנקראים בשם "משיחי", כמארז³⁵ "אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן".

*

ה. ועל של פועל באתי ועל של עתה באתי:

ראוי ונכון שבכל מקום ומקום שבו ישנו "צבאות-השם", או שייסדו זה עתה ועכשיו – ינצלו את ימי ההכנה ל"זמן מתן תורתנו" כדי להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות עם הילדים והילדות שלפני בר-מצוה ובת-מצוה, כולל ובפרט בתור הכנה לקבלת התורה, שניתנה ע"י ה"עברות" של ילדי ישראל.

ההכנה זו צריכה להיות ע"י ההוספה בכל עניני תורה ומצוותי, ובמיוחד – הוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל, אשר, נוסף לכן ש"ואהבת לרעך כמוך"³⁶ "זה כלל גדול בתורה"³⁷, ויתירה מזה: "זו היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא"³⁸, הרי, ההכנה למ"ת היתה, כאמור, ע"י אהבת ישראל ואחדות ישראל, "ויחן" לשון יחיד, "כאיש

(33) פרש"י עה"פ.

(34) ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח שש"מ"ג. וש"נ.

(35) שבת שם.

(36) קדושים יט, יח.

(37) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(38) שבת לא, א. וראה תניא פל"ב.

אחד בלב אחד", שאז "אמר הקב"ה . . . הרי השעה שאתן להם את תורת" (כנ"ל*).

ולכן, יש לעורר ולעודד את הילדים שיוסיפו עוד יותר באהבת ישראל ואחדות ישראל³⁹ – עי"ז שכאו"א מהם יעזור ויסייע לחבירו (ילד לחבירו, וילדה לחברתה) בהמסטרך לו,

וה"ז גם פעולה של צדקה וגמילות-חסדים – בגשמיות, וגם – ובעיקר – ברוחניות, כולל – עי"ז שכל ילד וילדה ישתדלו לפעול על ילדים וילדות ונספים (ילדים – בנוגע לילדים, וילדות – בנוגע לילדות) שיצטרפו גם הם ל"צבאות-השם",

ועאכו"כ – שיבואו כולם, גם הקטנים וקטני-קטנים כו⁴⁰, לבית-הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת "עשרת-הדברות",

כדי שבעת נתינת התורה בזמן מ"ת זה מחדש, הנה (כבפעם הראשונה – כמרז⁴¹ "אמר הקב"ה לישראל, בני, היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדין לפני הר סיני ומקבלין את התורה") – יהיו נוכחים גם ה"עריבים"⁴².

ו. כדאי – וכדי להתחיל את הפעולה בעין זה תיכף ומיד, הרי

– ב"יום סגולה", יום הש"ק מברכים "חודש השלישי גו' ביום הזה", יום התחלת ההכנה למ"ת, ובמקום מסוגל, בית-כנסת ובית

(39) נוסף על ההוספה בל"ג בעומר – בהתאם להוראה ולימוד מתלמידי רע"ק שפסקו למות בל"ג בעומר כי "נהגו כבוד זה לזה" (ראה יבמות סב, ב), ובודאי בתכלית השלימות, כמתאים לתלמידי רע"ק.

(40) להעיר שבקריעת ים סוף (גמר ושלימות היציאה ד"צבאות ה" ממצרים) – "אפילו עוברין שבמעי אמן אמרו שירה" (ברכות נ, א. סוטה ל, סע"ב. וש"נ).

(41) פסיקתא דר"כ פ' בחודש השלישי (הובא ברוקח סרצ"ו).

(42) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 250 ואילך. ועוד.

(* ס"א בהשיחה (התוועדויות שם).

מושבותיהם – "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", עד שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות – וכולם יחדיו יפגשו בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש (שבו נמצא קדש הקדשים), ומכיון שגם בזמן הגלות (ימי חול) זוכרים ומתכוונים לגאולה (שבת), הרי זה מקטין את צער הפרידה והגעגועים, ולכן, גם כאשר נמצאים עדיין בגלות, ממלא כאו"א את תפקידו ושליחותו מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך רגש של אחדות עם כל שאר בני, אשר עי"ז גופא ממהרים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. (משיחת אור לי"א סיון ה'תשד"מ – בלתי מוגה)

לפי העיתונים משיח כבר יכול לבוא...

נהגו פעם לומר אצל חסידים (בשםם של גדולים), שכאשר משיח יבוא, יכתבו אודותיו בעיתונים.

אזי אודות משיח כתבו כבר בעיתונים כמה וכמה פעמים, ואם-כן כבר מניעה ועיכוב זה גם הוסר; יכול כבר משיח לבוא...

(תרגום פפשי משיחת אור לג' סיון ה'תשל"ט – בלתי מוגה)

מפתח התיבה נמצא בידו של כל אחד ואחת וביכלתו לפותחה בכל עת שירצה

וכן תהי' לנו – בפועל ובגילוי ממש, שכן, הענינים דלעתיד לבוא כשלעצמם ישנם כבר עתה, אלא, שנמצאים בהעלם, כמשל האבנים טובות ומרגליות שמונחים בתיבה שלעת-עתה היא סגורה, אבל, מפתח התיבה נמצא בידו של כאו"א, וביכלתו לפותחה בכל עת שירצה, ובמילא, בעמדנו ביום האחרון דימי התשלומין, יש לרצות ולפעול שימים אלו יהיו ימים אחרונים דגלות, שעות אחרונות, עד לרגעים אחרונים דגלות – עי"ז שמוסיף "מצוה אחת", מעשה אחד, דיבור אחד ואפילו מחשבה אחת, שע"ז "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

(משיחת ליל י"ב סיון ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

ה"סוסים" לא ישנו את המציאות שהעגלה נוסעת לקבל פני משיח צדקנו...

[.] כמו כן ב"זמן מתן תורתנו" מידי שנה בשנה, שאז חוזרים ונשנים כל הענינים שהיו במתן-תורה בפעם הראשונה, כמש"נ "והימים האלה נזכרים ונעשים" – הרי זה באופן שהקב"ה נותן את התורה לכל בני בשר ממש.

ואם יטען שאינו מרגיש זאת – הרי ידוע פתגם וסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שתוכנו, שהעובדה שה"סוסים" – נפש הבהמית – אין להם שום מושג בענינים שמדברים החכמים שיושבים ע"ג העגלה שנוסעת לקבל פני משיח צדקנו... – אינה משנה את המציאות כלל וכלל!

(משיחת יום ב' דחג השבועות ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

כשיהודי אומר "דאלאי גלות" באה הגאולה

מכיון שכאו"א מישראל הוא בדרגת "אלקים" (אלקים אתם"), שפירושו "בעל היכולת והכחות כולם" (שו"ע או"ח ס"ה) – מובן, שכל יהודי נעשה בעל-הבית על מציאות העולם כולו, ולכן, כאשר אומר "דאלאי גלות" (הלאה הגלות) – אזי תיכף ומיד באה הגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו! ובפרט כאשר אמירת "דאלאי גלות" היא בלשון עמי הארץ – לשון המובן לכל, גם לאלו שיכולים לחשוב שמספיק הענין ד"מלכים אומנין ושרותיהם מניקותיך", אבל באופן שנמצאים עדיין בגלות, וצריך להתנהג באופן ד"דרשו את שלום העיר גו" – אזי אומרים גם להם: "דאלאי גלות!"

(משיחת ליל ערב חג השבועות ה'תשמ"ג – בלתי מוגה)

ההכנה לגאולה מקטינה את צער הפרידה והגעגועים

כאשר יהודים צריכים לנסוע איש איש למקומו, יודעים הם שפרידה זו אינה אלא לזמן קצר בלבד, שהרי תיכף ומיד בא משיח צדקנו, ואז יתקבצו כל בני מכל מקומות

מדרש, שמגדלין בו תורה ומגדלין בו תפלה⁴³, ובפרט בד' אמות של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, בשליחותו וע"י הנתינת-כח שלו וברכתו נעשים כל פעולות אלו –

ראוי ונכון, אשר, הילדים הנמצאים כאן, וכן הילדות הנמצאות בעזרת-נשים, יתחילו במעשה ופעולה⁴⁴ של צדקה וגמ"ח באופן המותר ביום השבת – עי"ז שכל ילד יתן לחבירו כוסית יין שלו (לאמירת "לחיים"), וכל ילדה תתן לחברתה מיני מזונות שלה⁴⁵, שכן, עי"ז שיחליפו ביניהם⁴⁶ את כוסיות היין והמזונות, תהי' אצל כל אחד ואחת פעולה של צדקה וגמ"ח, שבה יבוא הרגש דאהבת ישראל ואחדות ישראל **במעשה בפועל**.

וכמו כן ינגנו ניגון של שמחה (והילדות ימחאו כף), ומה טוב – הניגון המבטא את הרצון הפנימי דכאו"א מישראל, ובמיוחד – "תינוקות של בית רבן" הנקראים "משיחי" –

(43 מגילה כז, רע"א.

(44 להעיר שמעשה דקטן – חשיב מעשה (ראה חולקין יב, ב ואילך. רמב"ם הל' טומאת אוכלין פי"ד ה"ב. הל' כלים רפ"ב).

(45 ראה כתובות סה, רע"א: "אין פוסקין יינות לאשה כו".

(46 דוגמא לדבר – מעשה רב דאמוראים ש"מחלפי סעודתייהו להדדי" (מגילה ז, ב. רמב"ם הל' מגילה פ"ב הט"ו. שוע או"ח סו"ס תרצה), ועי"ז מקיימים מצות "משלוח מנות איש לרעהו", שתוכנה – אהבת ישראל ואחדות ישראל.

"זוי וואַנט משיח נא"ו" (בשפת המדינה דוקא (ועד"ז בשאר המדינות – בלשונן), כדי להמשיך ולצרף ולאחד גם את אלו שלעת-עתה אינם מבינים עדיין לשון-הקודש).

ובזכותם – יאמרו "לחיים" גם מדריכיהם ואבותיהם, שזכו לגדלם ולחנכם באופן המתאים ל"צבאות-השם", וכן כל קהל המשתתפים בהתוועדות⁴⁷.

ז. ויה"ר שהתחלת הפעולה ביום הש"ק מברכים חודש השלישי תוסיף ברכה ונתינת-כח בכל הקשור לפעולות האמורות, כולל – הפעולות בימים הבע"ל.

ועד"ז – בכל מקום ומקום בכל הנ"ל.

והעיקר – שפעולתם של ילדי ישראל "משיחי", באהבת ישראל ואחדות ישראל (שעי"ז מבטלים את סיבת הגלות⁴⁸, ובדרך ממילא בטל המסובב, הגלות), עד למעשה בפועל ע"י צדקה וגמ"ח ("גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"⁴⁹), תמהר ותקרב את ביאת משיח צדקנו בפועל ממש, תיכף ומיד.

(47 מובן וגם פשוט – שצריך להיות המשך מתאים לכל זה (ובאופן דמעלין בקודש) לאחר הש"ק – וביתר שאת וביתר עוז במקומות שעדיין לא עשו בכ"ז מאיזה סיבה שתהי'.

(48 ראה יומא ט, ב.

(49 ב"ב י, א. וראה תניא פל"ז.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחי

וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא, וישראל רחמים בן חיה מושקא שיחי ולזכות הנא לאה בת ח'י רחל, עדינה בת ח'י רחל, מרים בת ח'י רחל, וצבי בן ח'י רחל שיחי

לזכות ר' ברוך אהרן בן ברניא סלאווא וזוגתו רייזל פרומא בת ח'י רחל שיחי

לא רוצים להיות "במדבר"

מובן וגם פשוט, שכל האמור לעילי שאין ליהודי טענות על העובדה שהקב"ה הביאו "במדבר"² – הרי זה רק ביחס למילוי תפקידו ושליחותו מתוך חיות ושמחה, אבל אין הפירוש שהוא מסכים לכך, ומוכן להשאר במצב זה, רחמנא ליצלן, גם בעתיד.

אדרבה: בנוגע לעתיד - צועק יהודי: "אלקים³ אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א-ל!"... [.] לאחרי כל העילויים כו' – אינו מוכן להשאר בגלות אפילו עוד רגע אחד בלבד... ולכן, מבקש יהודי בכל תפלה ותפלה: "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים" – ג' פעמים ביום, וביום השבת – ד' פעמים!
והגע עצמך:

בתפלת שחרית דיום השבת, מבקש יהודי: "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים" – בקשה הנאמרת ב"תפלת העמידה", לאחרי ההקדמה ד"אדני-שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך"⁴, וכפירוש אדמו"ר מהר"ש⁵ [שענינו – "לכתחילה אריבער"⁶] ש"יגיד" הוא לשון המשכה [ע"ד "ויגד משה – דברים שמושכי לבו של אדם כאגדה"⁷], כעונה אחר הקורא,

ולאחרי שביקש זאת בתפלת לחש, ב"קלא פנימאה דלא אשתמע"⁸ – חוזר הש"ץ ומבקש זאת **עוד הפעם**, ולא עוד, אלא שמבקש זאת **בקול רם**, שכן, בהיותו "שליח-ציבור" [צבור – ר"ת צדיקים בינונים ורשעים⁹, ובהדגשה – שישנו וא"ו המחבר את אלו שהם במצב דהיפך הצדיקים עם הצדיקים, חיבור שנעשה אמנם באמצעות "בינונים", אבל סוכ"ס מתחברים הם עם הצדיקים, עד שנעשים כולם למציאות של "צבור", מציאות אחת], אשר "הן א-ל כביר ולא ימאס"¹⁰ – יש לו **ברייטיקייט** לבקש זאת **בקול רם!**

ואעפ"כ, כעבור משך זמן – לאחרי קריאת-התורה, ואמירת "אשרי יושבי ביתך", דקאי בפשטות על הישיבה בביתו של הקב"ה, בית המקדש בזמן הגאולה – הנה בראותו שמשח עדיין לא בא... חוזר ומבקש **עוד הפעם**: "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים!"...

ובכן, אין כאן "הסכמה", ח"ו, מצדו של יהודי על ההשארות בגלות ("במדבר"), ההיפך הוא הנכון – ישנה בקשה ודרישה לצאת מהגלות תיכף ומיד; הכוונה בהאמור לעיל שיהודי אינו בא בטענות כו' היא, איפוא, אך ורק בנוגע **לעבר**, בנוגע למילוי תפקידו ושליחותו כל זמן היותו "במדבר".

(משיחת ש"פ במדבר, ערב חגה"ש ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

(1) ב'התוועדויות' תשמ"ה ח"ד ע' 2136 ואילך.
(2) שלכאורה יכול יהודי לטעון: מדוע מביאו הקב"ה "במדבר", היפך הענין ד"אל תביאנו לידי נסיון", ולא לירושלים, לביהמ"ק ולקדש הקדשים?! אבל אעפ"כ, אין ליהודי טענות כו', שכן, גם פשוט שבפשוטים מבין שאין לשאול שאלות על הקב"ה (מה'התוועדויות' שם).
(3) תהלים פג, ב.
(4) שם נא, יז.
(5) סד"ה אדני-שפתי תפתח תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' כז). תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' תמ"ג) וראה לקו"ת

שה"ש מא, א.
(6) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 24 ועוד.
(7) שבת פז, סע"א. וראה חגיגה יד, א. פרש"י עה"ת בא יג, ה.
(8) ראה זח"א נ, רע"ב. ובכ"מ.
(9) ככר לאדן (להחיד"א) עמ"ס אבות פ"ב מ"ד.
(10) איוב לו, ה. ברכות ח, רע"א. שו"ע אדה"ז או"ח סק"א ס"ה.

לְתַבּוּעַ אֶת בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ עַד בְּאוֹפֵן שֶׁל "חֻצְפָּה"

והנה בענינים שבסוף מסכת סוטה הנ"ל¹ יש לומר, בנוגע לענין אחד מהם, שמובן גם בפשטות שהכוונה בו הוא לטוב הנראה והנגלה, והוא הענין ש"בעקבות משיחא (ובפרט שנמצאים אנו בסוף סופן של עקבות משיחא) חוצפא יסגי":

כמדובר כמ"פ, כבר נפסק בתורה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"², וזהו לכל הדעות, ולכן צריך יהודי להראות שהוא רוצה את זה באמת (והרי התשובה היא "ביומא חדא בשעתא חדא וברגעא חדא"³),

ולכן עליו לצפות לביאת המשיח ול**תבוע** אותו עד באופן של "חוצפה", שחוצפה כלפי שמיא מהניא⁴,

כי למרות שלכאורה זוהי חוצפה כלפי שמיא כביכול, אבל כן הוא פס"ד ברור בתורה (כמו שהובא מהמדרש, הרוקח וכמה ספרים עד לחיד"א⁵, היינו שזהו ענין המובן בפשטות הן לספרדים והן לאשכנזים), שזהו ענין הכרחי וביחד עם זה זכות הכי גדולה, שיהודי צריך להתפלל וכו' אשר "את צמח דוד עבדך **מהרה תצמיח**" – יהי במהרה בימינו ממש.

וזהו ציווי התורה שהוא גם נתינת כח, שבאם הגאולה מתעכבת לכהרף עין, או אפילו לחלק מזה, עליו לתבוע ובכחו לדרוש והקב"ה ממלא את בקשתו שזה יהי' בעגלא דינן ממש, עד – במהרה בימינו ממש,

ולא זו ("בימינו") בלבד, אלא גם **כל רגע ורגע** נוגע בזה, "כל רגע ורגע עביד עבדתי"⁶, שה"עבדתי" האמיתי של כל רגע שבעקבתא דמשיחא הוא –

להוריד ולהמשיך למטה את הגאולה האמיתית והשלימה שהיא עומדת ומוכנה למעלה, שתתגלה ותרד תיכף ומיד, ובאופן של גילוי עד – לעיני בשר,

עד אשר "מלאה הארץ דעה את ה'", כמו שפירש הרמב"ם⁶ שהכוונה בזה גם ל"כל העולם", היינו כל השבעים אמות, שעסקם יהי' "לדעת את ה' בלבד", ושהוא אלקי ישראל, "מלך ישראל וגואלו", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(משיחת ערב חג השבועות ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

(1) 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ג ע' 461 סי"ב.
(2) סנהדרין צז, ב.
(3) ראה לקו"ש ח"ל ע' 183. וש"נ.
(4) זח"א קכט, סע"א.
(5) סנהדרין קה, א.
(6) הל' מלכים בסופן.

מוקדש לזכות

ורד שמחה בת שרה

להצלחה רבה בכל - בגשמיות וברוחניות

נרבת מהישראל יומות